

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol. 11, No. 4, 2016, pp. 374 - 388

OJED

An Online Journal
of Education
<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

ความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญานุสรณ์
THE PRIORITY NEEDS TO IN SCHOOLS' STUDENT SUPPORT SYSTEMS
OF TREAMPARINYANUSORN SCHOOL

นางสาวสิริยาภรณ์ สว่างจิตร์ *

Siriyaporn Sawangjit

ดร.วัลย์พร ศิริภิรมย์ **

Walaiporn Siriporn, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา วัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญานุสรณ์ 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญานุสรณ์ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูในโรงเรียนเตรียมปริญญานุสรณ์ จำนวน 48 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาคิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNI^{Modified}

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวมและรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญานุสรณ์ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญานุสรณ์ พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน

* นิสิตมหาวิทยาลัยสาขาสังคมศึกษาศาสตร์ ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย E-mail Address: kru_jannie@hotmail.com

** อาจารย์ประจำสาขาสังคมศึกษาศาสตร์ ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย E-mail Address: Walaiporn52@yahoo.com

ISSN1905-4491

Abstract

This research was conducted using a descriptive research method. The objectives of this research were 1) to study the actual state and the desirable state of the student support systems of Treamparinyanusorn School, and 2) to study the priority needs of student support systems of Treamparinyanusorn School. The population of this study consisted of 48 teachers working at Treamparinyanusorn School. The research instrument used in this study was a 5-level rating scaled questionnaire, and 100% of questionnaires were returned. The data was analyzed by frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and PNI Modified.

The findings indicate that 1) The actual state of the student support systems of Treamparinyanusorn School were practiced at a high level, both overall and in terms of most specific characteristics. Considering each characteristic, it was found that the highest mean score is prevention and correction of problems. The desirable state of the student support systems of Treamparinyanusorn School in term of the overall and each characteristic was practiced at a highest level. Considering each characteristic, it was found that the highest mean score is forwarding of Students. 2) The priority needs of the student support systems of Treamparinyanusorn School found that the index of the highest index needs forwarding of students, followed by the promotion and development of students and screening of students, respectively.

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน/ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

KEYWORDS: THE PRIORITY NEEDS TO IN SCHOOLS/ STUDENT SUPPORT SYSTEMS
OF TREAMPARINYANUSORN SCHOOL

บทนำ

ในปัจจุบันปัจจัยเสี่ยงหรือเงื่อนไขที่เป็นสาเหตุหรือตัวกระตุ้นให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ประกอบด้วยปัจจัยเสี่ยงด้านตัวนักเรียน ปัจจัยเสี่ยงด้านครอบครัว ปัจจัยเสี่ยงด้านโรงเรียน ปัจจัยเสี่ยงด้านกลุ่มเพื่อน ปัจจัยเสี่ยงด้านชุมชนและสังคม โดยเฉพาะปัจจัยเสี่ยงด้านตัวนักเรียนและด้านโรงเรียนซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่จะต้องช่วยกันแก้ไข้ปัญหาเหล่านี้ เช่น นักเรียนมีทักษะการดำรงชีวิตที่ไม่เหมาะสม ขาดความสามารถในการควบคุมตนเอง ไม่กล้าแสดงออก ขาดทักษะในการปฏิเสธเพื่อน มีความเชื่อมั่นในตนเองและความนับถือตนเองต่ำ มีปัญหาด้านอารมณ์และจิตใจ มีเจตคติไม่เหมาะสมหรือน้อมเอียงที่ชอบเสี่ยง/ทดลองใช้ยา ความรุนแรง ปฏิเสธค่านิยมและหลักศาสนาที่สังคมส่วนใหญ่ยึดถือ พัฒนาการทางพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในวัยเด็ก โรงเรียนขาดการดูแลเอาใจใส่แก่นักเรียนอย่างจริงจัง ไม่สร้างสัมพันธภาพที่เหนียวแน่นระหว่างครูกับนักเรียน ผู้ปกครอง/ชุมชน หย่อนประสิทธิภาพในการบริหารจัดการนักเรียนทั้งในทางด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้และการจัดการพฤติกรรม ขาดการใช้กฎระเบียบวินัยที่เหมาะสม เลือกปฏิบัติหรือไม่มีมาตรฐานการปฏิบัติที่แน่นอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)

โรงเรียนเตรียมปริญญานุสรณ์ ซึ่งสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปเป็นแหล่งอุตสาหกรรม เป็นชุมชนเมือง เศรษฐกิจที่มีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และการกระจายตัวของประชากร การจ้างแรงงานในพื้นที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการย้ายแรงงานกลับภูมิลำเนาเดิม ส่งผลให้นักเรียนย้ายเข้าและออกในสถานศึกษาติดตาม ผู้ปกครอง ส่งผลให้การเรียนไม่ต่อเนื่อง คุณภาพการศึกษาจึงไม่ดีเท่าที่ควร สภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่อยู่ในระดับต่ำ ทำให้นักเรียนบางส่วนต้องช่วยเหลือผู้ปกครองทำงานทำให้เกิดปัญหาการขาดเรียน การซ้ำชั้น การออกกลางคัน ประสิทธิภาพการศึกษาจึงลดลง การขยายตัวทางเศรษฐกิจและสถานะสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้สภาพครอบครัวขาดความอบอุ่น พ่อแม่ ผู้ปกครองต้องทำงานหนักไม่มีเวลาให้ลูกเท่าที่ควร ปัญหาเหล่านี้ ทำให้เกิดปัญหานักเรียนขาดการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นคุณธรรม จริยธรรมที่สำคัญ ได้แก่ จริยธรรมด้านระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความขยันอดทน ทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การสูบบุหรี่ มั่วสุมตามที่สาธารณะอื่นๆ การทะเลาะวิวาท และติดยาเสพติด เป็นต้น (โรงเรียนเตรียมปริญญานุสรณ์, 2556) ซึ่งคุณค่าของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะทำให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา รวมถึงสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีและอบอุ่น นักเรียนรู้จักตนเองสามารถควบคุมตนเองได้ อีกทั้งยังเกิดเรียนรู้อย่างมีความสุข

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องตระหนักและให้การสนับสนุนการดำเนินงาน หรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอต่อการป้องกันปัญหาดังกล่าว โดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งจะเป็แรงผลักดันให้ครูเห็นความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีระบบข้อมูลสารสนเทศทั้งข้อมูลระดับบุคคลและระดับโรงเรียน โดยกระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเตรียมปริญญานุสรณ์ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน หรือหน่วยงานอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญานุสรณ์
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญานุสรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

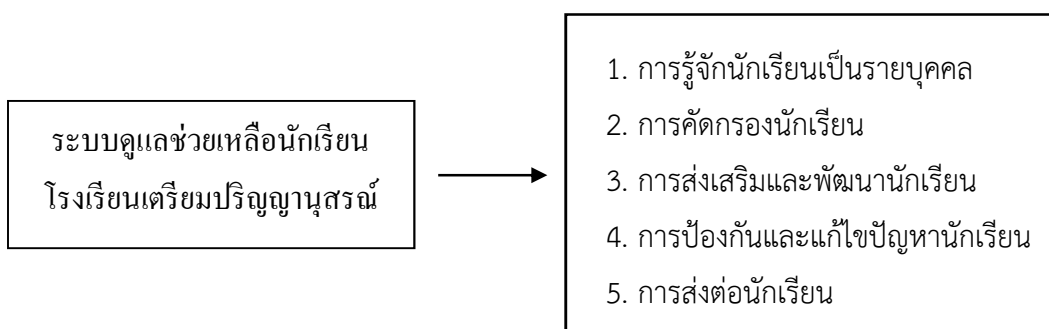
ประชากรผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูโรงเรียนเตรียมปริญญานุสรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 48 คน การวิจัยนี้เก็บข้อมูลจากประชากรผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยตามแผนภาพประกอบ ดังนี้

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. สร้างแบบสอบถามจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วสร้างแบบสอบถามโดยกำหนดประเด็นให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดของการวิจัย และจัดทำตารางวิเคราะห์แบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องในการใช้ภาษา แล้วปรับแก้ไขจนได้เครื่องมือที่มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามกรอบการวิจัย

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรง ความถูกต้องของเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับและวัตถุประสงค์ (IOC: index of item-objective congruence) จากผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC รายข้อ พบว่ามีค่าอยู่ในช่วง 0.00 – 1.00 ซึ่งจำแนกตามค่าคะแนน ได้ดังนี้ ค่า IOC = 0.67 จำนวน 11 ข้อและค่า IOC = 1.00 จำนวน 33 ข้อ ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดเกณฑ์ข้อคำถามนั้นผ่านเกณฑ์ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นผ่านเกณฑ์ ดังนั้นมีข้อคำถามใช้ได้จำนวน 44 ข้อ

4. นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบแล้ว นำมาปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการส่งและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนาการเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาการเรียน การส่งต่อนักเรียน การส่งแบบสอบถามใช้ระยะเวลา 2 เดือน โดยส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้น 48 ฉบับ ได้แบบสอบถามที่ครบถ้วนสมบูรณ์กลับคืนมาทั้งสิ้น 48 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมดเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้สถิติบรรยาย ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม โดยนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง
2. วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ โดยนำมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง
3. จัดลำดับความต้องการจำเป็นของขอบข่ายการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNIModified) (นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช, 2548)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอายุ 30 - 39 ปี มีประสบการณ์ทางวิชาชีพ ต่ำกว่า 5 ปี โดยส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 95.80

2. สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ และลำดับความต้องการจำเป็น

ในการพิจารณาภาพรวม พบว่าสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสภาพปัจจุบันทุกด้าน

สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรินทร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการส่งต่อนักเรียน รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรินทร์ ในภาพรวม พบว่า ด้านการส่งต่อนักเรียน เป็นด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาเป็นด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน และด้านการคัดกรองนักเรียน เป็นด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรินทร์ ในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงสุดคือ ครูประจำชั้นเก็บข้อมูลนักเรียนในด้านครอบครัว เช่น การดูแลนักเรียน การประกอบอาชีพ รายได้ เป็นต้น มาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำที่สุดคือ โรงเรียนสนับสนุนให้ครูประจำชั้นเยี่ยมบ้านนักเรียน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรินทร์ ในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงสุดคือ โรงเรียนนำข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มาวิเคราะห์เพื่อเป็นสารสนเทศของโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ต่ำที่สุดคือ โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนที่ชัดเจน

ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรินทร์ ในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ครูประจำชั้นบันทึกข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลครบถ้วนเป็นปัจจุบัน สามารถส่งต่อข้อมูลเมื่อนักเรียนเลื่อนชั้นหรือย้ายโรงเรียนและสามารถตรวจสอบได้ และข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ครูประจำชั้นเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่ ผู้ปกครอง บุคคลในครอบครัวหรือบุคคลอื่นที่ทราบข้อมูลของนักเรียนเป็นอย่างดี เช่น ข้อมูลด้านร่างกาย จิตใจ และพฤติกรรมของนักเรียน

2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน

สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรินทร์ ในด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงสุดคือ ครูประจำชั้นบันทึกข้อมูลการคัดกรองนักเรียนอย่างเป็นระบบ ปรับปรุงข้อมูลให้เป็น

ปัจจุบันอยู่เสมอและสามารถตรวจสอบข้อมูลได้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำที่สุดคือ ครูประจำชั้น ส่งเสริมและสนับสนุนนักเรียนในกลุ่มพิเศษให้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ ในด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงสุด คือ ครูประจำชั้นใช้วิธีการช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเสี่ยง โดยการป้องกันหรือแก้ไขตามแต่กรณี ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ต่ำที่สุดคือ โรงเรียนนำ ข้อมูลการคัดกรองนักเรียนจัดทำเป็นสารสนเทศของโรงเรียนเพื่อพิจารณาประกอบการแก้ไขปัญหา นักเรียน

ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ ในด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ครูประจำชั้นส่งเสริมและสนับสนุนนักเรียนในกลุ่มพิเศษให้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ และข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ครูประจำชั้นบันทึกข้อมูลการคัดกรองนักเรียนอย่างเป็นระบบ ปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอและสามารถตรวจสอบข้อมูลได้

2.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ ในด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุดคือ โรงเรียนมีการนำข้อมูลในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำที่สุดคือ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง ในปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม และโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมในโครงการพิเศษต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนานักเรียน เช่น โครงการเศรษฐกิจพอเพียง โครงการเข้าค่ายพุทธบุตร โครงการการเรียนรู้ภาษาจีน เป็นต้น

สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ ในด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงสุด คือ โรงเรียนจัดการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อวางแผนในการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนร่วมกัน และโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต เช่น กิจกรรมเข้าค่ายลูกเสือเนตรนารี กิจกรรมจิตอาสา เพื่อให้นักเรียน มีความตระหนัก เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น รู้จักคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ต่ำที่สุดคือ ครูประจำชั้นบันทึกข้อมูลการจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนอย่างเป็นระบบ สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ พร้อมทั้งรายงานผลต่อที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาและที่ประชุมผู้ปกครอง

ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ ในด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต เช่น กิจกรรมเข้าค่ายลูกเสือเนตรนารี กิจกรรมจิต

อาสา เพื่อให้นักเรียนมีความตระหนัก เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น รู้จักคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง ในปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม และโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมในโครงการพิเศษต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนานักเรียน เช่น โครงการเศรษฐกิจพอเพียง โครงการเข้าค่ายพุทธบุตร โครงการการเรียนรู้ภาษาจีน เป็นต้น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ โรงเรียนมีการนำข้อมูลในการจัดกิจกรรมต่างๆ มาใช้ในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

2.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ ในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุดคือ โรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยการจัดกิจกรรมด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำที่สุดคือ โรงเรียนจัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลพฤติกรรมนักเรียนระหว่างบ้านกับโรงเรียน เพื่อใช้ในการวางแผน ป้องกัน แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น

สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ ในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงที่สุด คือ โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน ในชั้นเรียน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และโรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยการจัดกิจกรรมด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ต่ำที่สุดคือ ครูประจำชั้นให้คำปรึกษาเบื้องต้น โดยการศึกษาพิจารณาและทำความเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ ในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดได้แก่ โรงเรียนจัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลพฤติกรรมนักเรียนระหว่างบ้านกับโรงเรียน เพื่อใช้ในการวางแผน ป้องกัน แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น และข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ครูประจำชั้นให้คำปรึกษาเบื้องต้น โดยการศึกษาพิจารณาและทำความเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

2.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน

สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ ในด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุดคือ โรงเรียนจัดประชุมครูเพื่อทำความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงาน ประสานขอความช่วยเหลือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง และการติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนทั้งในการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำที่สุดคือ ครูประจำชั้นบันทึกข้อมูลการส่งภายในอย่างเป็นระบบและสะดวกในการเรียกใช้เป็นข้อมูลในการแก้ปัญหานักเรียน

สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรินทร์ ในด้านการส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงสุดที่สุด คือ ครูประจำชั้นหรือครูแนะแนว ติดตามผลการแก้ไข ปัญหาจากผู้เชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่อง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ต่ำที่สุดคือ ครูประจำชั้นดำเนินการ ส่งต่อภายในไปยังครูที่สามารถช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสมตรงกับปัญหาของนักเรียนเช่น ครูแนะแนว ครูประจำรายวิชา เป็นต้น

ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรินทร์ ในด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ครูประจำชั้น บันทึกข้อมูลการส่งภายในอย่างเป็นระบบและสะดวกในการเรียกใช้เป็นข้อมูลในการแก้ปัญหานักเรียน และข้อ ที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ โรงเรียนจัดประชุมครูเพื่อทำความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงาน ประสานขอความช่วยเหลือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง และการติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนทั้งใน การส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

อภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ตามสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเตรียมปริญญาสุรินทร์ และลำดับความต้องการจำเป็น

สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรินทร์ อยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักและให้การสนับสนุนการดำเนินงาน หรือร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ จึงเป็นแรงผลักดันให้ครูเห็น ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามที่กรมสุขภาพจิต (2546) ได้จัดทำระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนขึ้น เป็นกระบวนการที่มีวิธีการ เครื่องมือการทำงานและมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการ ดำเนินงาน โดยมี 5 องค์ประกอบ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและ พัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และการส่งต่อนักเรียน และสภาพที่พึงประสงค์ของการ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรินทร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน แสดงให้เห็นว่า การส่งต่อนักเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญในการช่วยเหลือนักเรียนอย่างถูกต้อง และรวดเร็ว เนื่องจากบางกรณีที่มีปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น หาก ปล่อยไว้ให้เป็นหน้าที่ของครูที่ปรึกษาหรือครูคนใดคนหนึ่ง ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้นหรือลุกลาม กลายเป็นปัญหาที่ยากต่อการแก้ไข (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552) ซึ่งสอดคล้องกับ หทัยวรรณ วิชชุปัญญาพาณิชย์ (2547) ที่ได้กล่าวว่า การส่งต่อนักเรียนเป็นการส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามความจำเป็น เพื่อให้นักเรียนได้รับการส่งเสริม พัฒนาหรือช่วยเหลืออย่างถูกต้อง รวดเร็ว เช่นเดียวกับ

เมื่อพิจารณาถึงความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ ในภาพรวม พบว่า ด้านการส่งต่อนักเรียน เป็นด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด เนื่องจากการส่งต่อนักเรียน เป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนในกรณีที่ยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนไม่ดีขึ้น ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็ว หากปล่อยไว้เป็นหน้าที่ของครูคนใดคนหนึ่ง ความยุ่งยากของปัญหา อาจมีมากขึ้น (ประดับ บุญธรรม, 2551) การส่งนักเรียนแบ่งออกเป็น 2 แบบ ได้แก่ (1) การส่งต่อภายใน เป็นการส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัญหา เช่น ครูแนะแนว ครูประจำวิชา หรือครูฝ่ายปกครอง เป็นต้น (2) การส่งต่อภายนอก ครูประจำชั้นหรือครูแนะแนวเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกและติดต่อรับทราบการช่วยเหลือเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้าน อภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ ในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยปัจจุบันสูงที่สุด คือ ครูประจำชั้นเก็บข้อมูลนักเรียนในด้านครอบครัว เช่น การดูแลนักเรียน การประกอบอาชีพ รายได้ เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากเนื่องจากครูประจำชั้นได้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนอย่างเป็นระบบ ในด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านสังคม และด้านอื่น ๆ โดยใช้วิธีการสังเกต สัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้านนักเรียน ระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ซึ่งช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น และวิเคราะห์นำข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเพื่อการคัดกรองนักเรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้องตรงกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) ได้กล่าวว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นการรับรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น เนื่องจากความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้น การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ทำให้ครูที่ปรึกษาสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ มิใช่ความรู้สึกหรือคาดเดา โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียน

สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ ในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงที่สุด คือ โรงเรียนนำข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มาวิเคราะห์เพื่อเป็นสารสนเทศของโรงเรียน จะเห็นได้ว่า ข้อมูลการรู้จักนักเรียน

เป็นรายบุคคลมีความสำคัญต่อครูประจำชั้น ตามที่นันทินี เครือจันทร์ (2551) กล่าวว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล วิธีการสำคัญในการช่วยให้ครูทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อนของนักเรียนแต่ละคน โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย ซึ่งต้องเลือกวิธีการและเครื่องมือหรือเทคนิคต่าง ๆ เพื่อประสิทธิภาพในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และสามารถนำไปวางแผนในการช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม

ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรธรณ์ ในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ครูประจำชั้นบันทึกข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน สามารถส่งต่อข้อมูลเมื่อนักเรียนเลื่อนชั้นหรือย้ายโรงเรียนและสามารถตรวจสอบได้ อาจเนื่องจากข้อมูลของนักเรียนอาจมีการเปลี่ยนแปลง เช่น การย้ายที่อยู่ หรือข้อมูลด้านสุขภาพอื่น ๆ โดยนักเรียนหรือผู้ปกครองไม่ได้แจ้งครูประจำชั้น ทำให้ครูอาจไม่ได้จัดทำข้อมูลของนักเรียนให้เป็นปัจจุบันหรือครูอาจไม่เข้าใจวิธีการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ตามที่จุฑามณี เกษสุวรรณ (2555) ได้กล่าวว่า การรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น รู้จักนักเรียนอย่างแท้จริงและครอบคลุมในทุกๆด้าน ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อนของนักเรียนแต่ละคน โดยใช้เครื่องมือและเทคนิควิธีการที่หลากหลายตามความเหมาะสม ทำให้สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อการคัดกรองนักเรียน ส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้ต่อไป

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน

สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรธรณ์ ในด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุดคือ ครูประจำชั้นบันทึกข้อมูลการคัดกรองนักเรียนอย่างเป็นระบบ ปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอและสามารถตรวจสอบข้อมูลได้ ตามที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเพื่อเป็นประโยชน์ในการหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นอย่างถูกต้องและรวดเร็ว การจัดกลุ่มนักเรียนตามผลการคัดกรองนักเรียนอาจแบ่งออกเป็น 2, 3 หรือ 4 กลุ่มก็ได้ ตามขอบข่ายหรือเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด เช่น กรณีแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มพิเศษ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา

สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรธรณ์ ในด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงที่สุด คือ ครูประจำชั้นใช้วิธีการช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเสี่ยง โดยการป้องกันหรือแก้ไขตามแต่กรณี ตามที่กรมสุขภาพจิต (2546) กล่าวว่า นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงที่ตามเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงการคัดกรองของโรงเรียน โรงเรียนต้องให้ความช่วยเหลือ ป้องกัน หรือแก้ไขปัญหาตามแต่กรณี การจัดกลุ่มนักเรียนนี้ จะมีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหานักเรียนยิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา ได้แก่ ปัญหาด้านการเรียน ด้านสุขภาพ ด้านจิตใจ-พฤติกรรม ด้านครอบครัว ด้านสารเสพติด ด้านความปลอดภัย และด้านอื่น ๆ เป็นต้น

ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ ในด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ครูประจำชั้นส่งเสริมและสนับสนุนนักเรียนในกลุ่มพิเศษให้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ตามที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) กล่าวว่า นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีความเป็นอัจฉริยะ แสดงออก ซึ่งความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน เมื่อเทียบกับผู้ที่มีอายุในระดับเดียวกันภายใต้สภาพแวดล้อมเดียวกัน โรงเรียนจะต้องให้การส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาความสามารถพิเศษนั้นจนถึงขั้นสูงสุด

1.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ ในด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงสุดคือ โรงเรียนมีการนำข้อมูลในการจัดกิจกรรมต่างๆ มาใช้ในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ซึ่งนันทินี เครือจันทร์ (2551) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้แก่นักเรียนได้รับการพัฒนาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ สามารถปรับตัวเผชิญปัญหาและสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามวัยของตนเองได้อย่างปกติ ได้แก่ การจัดกิจกรรมโฮมรูม การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน กิจกรรมพัฒนา และโครงการพิเศษอื่น ๆ

สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ ในด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงสุด คือ โรงเรียนจัดการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อวางแผนในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนร่วมกัน และโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต เช่น กิจกรรมเข้าค่ายลูกเสือเนตรนารี กิจกรรมจิตอาสา เพื่อให้นักเรียนมีความตระหนัก เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น รู้จักคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน เช่นเดียวกับกรมสุขภาพจิต (2546) ได้กล่าวว่า การประชุมผู้ปกครองนักเรียนเป็นการพบปะกันระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครอง นักเรียนที่ครูที่ปรึกษาดูแลอยู่ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันและร่วมมือกันดูแลช่วยเหลือนักเรียนระหว่างบ้าน โรงเรียนและผู้ปกครองด้วยกันเอง

ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ ในด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต เช่น กิจกรรมเข้าค่ายลูกเสือเนตรนารี กิจกรรมจิตอาสา เพื่อให้นักเรียนมีความตระหนัก เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น รู้จักคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง ในปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ตามที่หทัยวรรณ วิชชุปัญญาพาณิชย์ (2547) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนเป็นคนมีคุณภาพ ป้องกันมิให้นักเรียนกลุ่มปกติเป็นกลุ่มเสี่ยง และช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงให้เป็นกลุ่มปกติ เป็นวิธีการให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น สนับสนุนและส่งเสริมนักเรียนโดยการจัดกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ ในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุดคือ โรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยการจัดกิจกรรมด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับบันทึกนี้ เครือจันทร์ (2551) กล่าวว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนมีกิจกรรมหลายอย่าง เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้น กิจกรรมในชั้นเรียน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน การสื่อสารกับผู้ปกครอง กิจกรรมซ่อมเสริม กิจกรรมเสริมหลักสูตร และการเยี่ยมบ้านนักเรียน

สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ ในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงที่สุด คือ โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนในชั้นเรียน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และโรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยการจัดกิจกรรมด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับจุฑามณี เกษสุวรรณ (2555) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมเป็นวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเกิดขึ้น และแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นให้เหมาะสมกับลักษณะของปัญหาโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ ในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดได้แก่ โรงเรียนจัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลพฤติกรรมนักเรียนระหว่างบ้านกับโรงเรียน เพื่อใช้ในการวางแผน ป้องกัน แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งตรงกับกรมสุขภาพจิต (2546) กล่าวว่า การจัดประชุมผู้ปกครอง ควรจัดประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง และเป็นการจัดกิจกรรมต่างๆที่ทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น โดยการสื่อสารกับผู้ปกครอง ที่ต้องระมัดระวังคำพูดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบ

1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน

สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ ในด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุดคือ โรงเรียนจัดประชุมครูเพื่อทำความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงาน ประสานขอความช่วยเหลือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง และการติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนทั้งในการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนันทา ประทุมรัตน์ (2553) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาครูด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า สภาพก่อนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการปฏิบัติงานด้านนี้ จึงต้องให้มีการพัฒนาบุคลากรโดยการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ การศึกษาดูงาน การอบรมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้ครูได้ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น

สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ ในด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงที่สุด คือ ครูประจำชั้นหรือครูแนะแนวติดตามผลการแก้ไขปัญหานักเรียนจากผู้เชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ

ทางหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ช่วยเหลือพัฒนานักเรียนในกรณีที่เกินความสามารถของสถานศึกษา โดยครูแนะแนวหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อและติดต่อรับทราบผลการช่วยเหลือเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง (สพฐ, 2547)

ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ ในด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ครูประจำชั้น บันทึกข้อมูลการส่งภายในอย่างเป็นระบบและสะดวกในการเรียกใช้เป็นข้อมูลในการแก้ปัญหานักเรียน ตรงกับ กรมสุขภาพจิต (2546) กล่าวว่า บทบาทของสถานศึกษาในการบันทึกการส่งต่อนักเรียน คือ การเก็บข้อมูล บันทึกข้อมูลเป็นรายกรณี สรุปข้อมูลนำเสนอคณะกรรมการบริหารทุกวันทุกสัปดาห์ เก็บรวบรวมแฟ้มข้อมูล แยก ลักษณะของปัญหา สรุปผลและวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงาน รายงานผลการดำเนินงานต่อกระทรวงศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยเดือนละครั้ง กรณีเรื่องวิกฤตให้รายงานเร่งด่วน จัดทำงานวิจัยเพื่อพัฒนา

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ช่วยเหลือพัฒนานักเรียนในกรณีที่เกินความสามารถของสถานศึกษา โดยครูแนะแนวหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อและติดต่อรับทราบผลการช่วยเหลือเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

ผลการวิจัยพบว่า การจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ ด้านการส่งต่อนักเรียนมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนให้ครูประจำชั้นจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการพัฒนาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า การจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน โดย ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต เช่น กิจกรรมเข้าค่าย ลูกเสือเนตร-นารี กิจกรรมจิตอาสา เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เกี่ยวกับการส่งต่อนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาไปยังหน่วยงานภายนอก

1.2 ควรมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 เพื่อทราบถึงสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ รวมถึงความต้องการจำเป็นของแต่ละโรงเรียนว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร และนำมาพัฒนาเป็นแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *มัธยมศึกษายุคใหม่สู่มาตรฐานสากล 2561 (Towards Word-Class Standard Education 2018)*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). *ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หลักการ แนวคิด และทิศทางการดำเนินงาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กรมสุขภาพจิต. สำนักพัฒนาสุขภาพจิต. (2546). *คู่มือครูระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- จุฑามณี เกษสุวรรณ. (2555). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- โรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ. (2556). *ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ*. สมุทรปราการ: โรงเรียนเตรียมปริญญาสุรณ
- นนทิณี เครือจันทร์. (2551). *การวิเคราะห์บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวาณิช. (2548). *การประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์.
- ประดัด บุญธรรม. (2551). *ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี : พหุกรณีศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- สุนันทา ประทุมรัตน์. (2553). *การพัฒนาครูด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านม่วง จังหวัดขอนแก่น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- หทัยวรรณ วิชชุปัญญาพานิชย์. (2547). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตนนทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.